

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
2 octombre st. v.
14 octombre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 40.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Alecsandri și teatrul român.

— Din discursul de recepțiune dela Academie. —

Se dice că teatrul este școlă, in care societatea își formează gustul, își îmbogățește mintea, își inobilează inima și-și ia privilegiu de îndreptare a nărvurilor; și decă se numește școlă, este, că pe lângă plăcerea ce simțesc spectatorii într'ensul, ei capătă și învățăminte și pilde pe cari nu le-ar lua altfel in viața reală. In anticitate teatrul eră tribună, catedră și scenă in acelaș timp. Principiile de guvernare, lecțiunile de filosofie, de morală, de artă, esemplele de eroism, de devotament ori de abnegațiune, ridicolele, defectele séu patimele omenesci, tóte se desfășurau sub aripa strălucitoare a poesiei in fața publicului lipsit de putința de a se duce la școlă să ia învățăturele, pe cari drama și actorul i le dedeau, distrăgându-l și instruindu-l tot de odată. Teatrul zugrăvind viața și ființa societății, ea își privește ca intr'o oglindă intr'ensul calitățile și defectele, învățând astfel a se deprinde cu cele bune și a indepărtá séu a disprețuț pe cele rele. Este un fapt netăgaduit inse, că in timpurile nóstre misiunea

teatrului nu mai este aceeaș ca in anticitate. Prefacerile și progresele realizate au schimbat aprópe cu totul atribuțiunile lui, date astăzi in séma altor instituțiuni, iar civilizațiunea rafinându-ne gusturile și nărvurile, n'a mai lăsat teatrului decăt dór însușirea de a ne distrá, rare ori de a ne lumina și mai nici odată de a ne ameliorá.

In România mai cu sémă, teatrul s'a ivit de prea puțin timp, abia de 50 de ani, pentru a i se fi dat o importanță atát de mare; e de sperat totuș, că de acum incolo luându-se mai in serios, va da cel puțin pe scenă róde bune pentru plăcerea publicului, căci pentru îndreptarea lui mare muncă i-ar trebui și puțină isbândă ar avé de așteptat.

Din câte se știu — scripte séu tradițiuni — nici in Téra Muntenescă nici in Moldova idea de teatru nu pėtrunsesse până pe la 1812. — Geamala, (după povestirea ce mi-a făcut principele Ion Ghica, un fel de momie imbrăcată femeesce, cu un cap mare, avénd doue obraze de gém séu de oglindă, cu trupul făcut din cercuri de butie, un fel de imens malacof lipit cu hârtie, cu pânză roșie și cu tot felul de loloațe de cãrpă colorată, de cordele și de pěr de cal; avea cămasă cu altițe, fotă, șorț, bete cusute cu fluturi

P. S. AURELIAN.

și cu arnici roșu; avea 4 mâni împreunate, dintre cari doue în față și doue în dos, ținând într'unele un buchet de flori și într'altele un baston; această păpușă înaltă de 2—3 stângeni era purtată de un om (ascuns înăuntrul ei) ce o mișcă dela dreapta spre stânga, ori o săltă pe loc; une ori o plecă când cu o față când cu alta până la nivelul spectatorilor, făcând rătă în giurul ei, pentru a-și vedea chipurile în oglinzile obrazilor, spunându-le câte o glumă sau vre-un cuvânt potrivit cu vârsta ori cu exteriorul fiecăruia, Irođii, Vicleimul, Colindele la Crăciun și la Anul nou, Hagi-Iavatul erau singurele petreceri spectaculoase cu care se indeletniciau străbunii noștri, până ce pe la începutul vécului se arătară prin bălciuri și chiar prin casele particulare scamatori și acrobați (în genere Turci și Italiani), cari scoteau foc pe nas, panglici pe gură, înghițeau săbii, mâncau sticlă, își sfredeliau palmele și aveau mai cu sémă meșteșugul de a scotea dintr'o căciulă o mulțime de alte căciuli, de unde a și remas la noi vorba poporului: «altă căciulă!» — Nu mult inse după suirea pe tron a lui Vodă Caragea, un némț clădi în curtea Banului Manolache Brâncoven (ađi otelul Capșa) o baracă de scânduri, în care aședă un fel de dioramă a mai multor orașe din lume, a unor scene de răsboiu, de încoronări, etc. etc., care stătă deschisă publicului până la 1816.

În Moldova, unde sórta teatrului fu identică cu a celui dela noi, tot cam pe la 1812 veni o trupă germană sub direcțiunea unuia Brunner și dete timp de doi ani reprezentațiuni în casele lui Gr. Ghica lângă Curtea domnescă (ađi proprietatea lui Michel Daniel.) La 1816, se construi în București la Cișmea roșie (ađi Calea Victoriei 91), din porunca Domniței Ralu (fiica lui Caragea), o «sală de Club», pentru balurile boerime, în care un némț Gherghy, instalând o trupă melo-dramatică, deschise pentru întâia órá un teatru. Tot pe atunci Gh. Assaki în Iași pune pe câțiva copii de boer să jóce în casele lui Costake Ghica pastorală lui «Mirtil și Chloe», tradusă de densus în românește după Gessner și Florian; iar mai târđu jucară «Alzira» de Voltaire, «Saul» de Alfieri și «Michaiu Vodă Vitézul» de Assaki; apoi ori ce urmă de teatru român dispărú până la 1821.

După plecarea lui Gherghy, Domnița Ralu, «ființă cu gusturi artistice și având simțul frumosului», înighebă o trupă compusă de tineri din șcôla elinescă Măgurénu, care în scurt timp putú jucá mai multe drame și pastorale în grecește, până ce membrii Comitetului Eteriei înființară un teatru cu repertoriu de piese pline de situațiuni și de declamări patriotice. Tinerii români cari învățau la șcôla grecescă, vedând că străinii le luase înainte și obțineau frumoșe succese, se hotărîră a-i imită, și la 1820 jucară pentru prima órá în limba română pe «Hecuba» lui Euripide, tradusă de A. Nănescu, în care I. Eliade ținea în acelaș timp rolul Hecubei și făcea și pe suflorul. Ei mai jucară pe «Avarul» lui Molière și alte piese mici, dar ne mai putând luptá cu mulțimea greutăților, teatrul lor românesc, considerat că nu e bun de nimic și lipsit de ori ce sprigin, perú până la 1830, când C. Aristia puse câțiva tineri iubitori de arta dramatică să jóce în românește între altele «Césul 'e sérá» de Kotzebue, tradus de marele Logofét I. Vacarescu și «Orest» de Alfieri, în care C. A. Rosetti se dice că interpretá cu o ferocitate atât de naturală rolul tiranului Egist, încât inspăimântă pe public și pe énsuș Aristia. Succesul acestor reprezentațiuni indemnará pe unii boeri să ia măsuri pentru construirea unui local de teatru, inse contribu-

țiuni personale la cari avusesse recurs, nefind îndesulătoare, ei preferiră să transforme și să mărescă vechiul teatru. Guvernul neajutând întreprinderea cu nimic, scena merse langedind, până când sub domnia lui Alexandru Ghica, I. Eliade, Ion Câmpineanu și C. Aristia înființară «Societatea filarmonică», care deschise o șcôla de musică și declamațiune la 20 ianuarie 1834. Băeții și fetele (de familii bune în mare parte), având burse de studiu, învățară cu stăruință, până ce eșind pe scenă jucară cu mult succes în teatrul nou construit de Momolo în curtea Clucerului Slătinénu (colțul stradei Nouă și Academiei). Societatea filarmonică și șcôla ei făcură progrese repeđi; publicul era încântat, iar actorii jucau din ce în ce mai bine bucăți din repertoriul clasic francez ori italian traduse în românește. Din nenorocire, boerii fanarioți și chiar unii dintre cei români, vedând că avéntul ce se dedea spiritului public și ideile de libertate ce se desfășurau pe scenă puteau să le pricinuiescă neajusuri pozițiunilor lor în stat, uelțiră tot felul de intrige, băgară chiar zizanii între membrii societății, astfel că după 2 ani ea se desființă, desființându-se și teatrul împreună cu dënșea, iar actorii se căpétuiră cum putură prin slujbe civile ori în armată. Unul singur, C. Caragiali, își formă o trupă, cu care plecă în Moldova, unde la Botoșani reuși a atrage atențiunea tuturor asupra sa.

De altfel în Iași lucrurile se petrecuse aprópe identic. După stăruințele lui G. Assaki, care la 1831 înființase la biserica Trei-Erachi un cor românesc de 32 de elevi, se institui un «Conservator filarmonico-dramatic» sub ocârmuirea Vornicului Ștefan Catargiu, Aga Gh. Assaki și spătarul V. Alecsandri (tatăl), în care elevii, femei și bărbați, învățau musica și declamațiunea. Ei debutară la 23 februarie 1837 în localul din curtea lui Talpun, numit «Teatrul de Varietăți», cu drama «Laperouse» și «Veduva viclenă» de Kotzebue, prelucrate de Assaki. Succesul fu mare și entusiasmul publicului plin de emoțiune, așa că teatrul căpétând și o subvențiune de 200 galbeni dela Michaiu Sturdza Vcdă, putú după 15 luni dela deschiderea sa să dea chiar și opera «Norma» în limba română. Dar și aci se puseră intrigele pe lucru, guvernul retrase subvențiunea și elevii părăsiră conservatorul. Noroc dór că la 1839 C. Caragiali sosi cu trupa din Botoșani, și la 14 ianuarie 1840 se reincepură reprezentațiuni cu «Elevul Conservatorului», piesă de C. Negruzzi; apoi urmară multe altele, între cari «Nenorocita pățanie a Boureanului», o comedie de năravuri locale de Samoil Botezatu. Acum guvernul, vedând progresul scenei române, numi o nouă direcțiune a teatrului, compusă din V. Alecsandri, M. Cogălnicénu și C. Negruzzi, care inse în loc să se îngrijescă de sórta și îmbunătățirea trupei române, angajă actori francezi, «ca să fie, diceau ei, drept pildă și învățatură artiștilor(?) noștri», dar în fond pentru a procurá societății înalte o petrecere mai alésă, după depiinderea contractată prin străinătate, și mai cu sémă pentru a scăpá de controlul și strășnicia poliției, care urmăriá aprig ori ce veleitate de critică pe scena națională. Este cunoscută întâmplarea lui Alecu Russo, carele într'o mică farsă punend pe un țeran să cânte:

Din Focșani la Dorohoi
Țera-i plină de ciocoi,

se vedú aruncat pe un geru aspru într'o căruță de poștă și dus la schit la Soveja, în munții Vrancei. Acolo el petrecú 3 luni păzit de gendarmi ca un vinovat, iar

bieții actori ce luase parte în piesă fură îngrămădiți în noaptea chiar a reprezentațiunii într-o căruță jidovăscă, și trimiși spre pocăință la deosebitele schituri din munți. Iașii remaseră astfel o iernă întrégă fără teatru.¹

Din asemeni pricini guvernul își trase mâna de-a-supra teatrului, care cădă cu totă povara nevoilor sale pe spinarea celor trei membri ai direcțiunii, deveniți astfel fără de voce directori de teatru și siliți a lucra singuri pentru a scăpa scena română de o catastrofă. Ei compuseră deci, localisară, traduseră mai multe piese cari fură bine primite de public. Multe din aceste lucrări s'au pierdut. Numai din faimă se mai știe despre «Orbul fericit» al lui Kogălnicenu, «Bochet tatăl și fiul» al lui Negruzzi, «Spătarul Hazmatzuki», «Farmazonul dela Hirlău», «Cinovnicul și modista» ale lui Alecsandri.

Acesta fu începutul carierei dramatice a poetului nostru, carele înse fără a-și ascunde nici pericolele nici greutățile ei, mai cu seamă în acele timpuri de restriște și de inapoere, avu curagiul de a lovi relele și viciile ori în ce loc le descoperi. Iată cum însuș se exprimă într-o scrisoare din 1840: «M'am gândit adesea la asemenea grea întreprindere, și fiind că la noi nu posedăm încă nici libertatea tribunei, nici arma dîlnică a jurnalismului, am proiectat să-mi fac din teatru un organ spre biciuirea năravurilor rele și a ridicolelor societății noastre.² Și nu atâta fulgerele stăpânirii, nici susceptibilitatea lumii, cu atât mai orbă cu cât nu fusese atinsă de nimeni până atunci, îl țineau în loc pentru îndeplinirea scopului ce-și propunea, ci enormele neajunsuri ce-și aveau izvorul în sinul chiar al teatrului.

D. C. OLLANESCU.

A m u r g .

A gém și pe 'ndeletele
Te-aseși, privești — și pletele
Îți flutură, șiretele,
Lăsate 'n voia vântului,
Ca tine 'n voia gândului;
Un plop cu frunze veștede
Se scutură pe-o lespede,
Și frunzele mereu se cern,
Și straturi-straturi se aștern
Posmol în préjma plopului,
De-i tristă 'nfățisarea lui
Ca 'nfățisarea mortului.

Pădurea 'n zare fré nătă . . .
Ce 'nfățisare capătă
Apusul, pe când scapătă
După coline sórele, —
Și cum șoptesc isvórele ! . . .
Dar gândul ce se 'nșirue
Te dóre și te birue,
Și când vești frunze veștede
Din plop cădénd pe lespede,
Par' că te prind florile:
Ce și-au făcut comorile
Obrajii cei ca florile?

¹ V. Alecsandri, Opere complete. Prosa p. 559.

² V. Alecsandri, Opere complete. Teatru. Vol. I. Pretață, pag. X.

Fermecătoare mai erai
Și mândru boiul ți-l purtai
În lume când te arătai!
Ași, singură, duci cărțile
Cu tine 'n tóte părțile,
Dar ce lolos că filele
Nu le întorci cu dîlele,
Căci scrisă-i pe-ori-ce pagine
A traiului păragine
Și negru ca păméntu e
Urítul ce te bántue
Și 'n veci nu se mai mântue.

Dór' numai amintirile
De-ți farmecă simțirile
Spunéndu-ți fericirile
Din vremile cu basmele,
Din lumea cu fantasmele,
Pe când împărățiile
Se socotiau cu miile,
Și smei răpiau feciórele;
Și povestiau isvórele
Și crângul și poenele
De Feții și Ilenele
Ilene-Cosinzenele.

Ci 'n lume totu-i trecător,
Ca valurile de isvor,
Ca vântul vecinic călător.
Trec dîlele și anii trec
Și viețile ni se petrec,
Și vécurile lunecă,
Și viețile se 'ntunecă
Și munții 'nalți se nărue:
Nimic de veci nu stărue.
Și 'n vremile ce vremuesc
Și florile se veștejesc
Și sufletele 'mbétrănesc.

Ce ? . plângi ? . Nu plânge ? . . Șterge-te
La ochi ! . . Cum vrei să pregete
A firei legi ? . . Pe degete
Te-am înțeles : Ți-a arătat
Oglinda pěrul argintat, —
Și cum nici el nu ți-a mai scris
De multă vreme, tu ți-ai dîs :
«S'a isprăvit!» . . Așă-i . . . și ce-i ?
Să fii în veci frumósă vrei ? —
Cu neputință ! . . . . .
. . . . . În amurg
Luminile pe rénd se scurg
Și 'n nóptea 'ntunecată curg.

IOAN N. ROMAN.

C u g e t ă r i .

Viéța ca și apa de mare, nu se indulcește decât înălțându-se spre cer.

*

Artistul care se indoește de el, e tare; artistul care nu are nici decum încredere în el, e pierdut.

*

Prosperitatea îți atrage prieteni; nenorocirea îi pune la încercare.

*

Să fii fericit, nu e nimic; să crești că ești asta, e ceva.

Schițe din Italia.

Venezia.

II.

Să vedem acum, cari sunt zidirile mai remarcabile ale Veneției și ce cuprind?

Basilica Sântului Marcu. Acesta e prima, cea mai originală și mai clasică între toate bisericile Veneției. E dedicată Sântului Marcu, patronul orașului și e edificată în un stil italo-bizantin. Zidirea s'a început în secolul al 9-le sub domnirea dogelui Iustinian Partecipazio, și la început servia drept capelă dogelui, ceea ce se poate deduce și din motivul, că e în imediată vecinătate cu palatul dogelui. Biserica acesta odinioară nu era numai sanctuarul ceremoniilor dumnezeiești, ci tot odată era și locul unde adese-ori se manifesta, în zilele de triumf, entuziasmul național, și unde se adună poporul în zilele de jale pentru de a se reculege implorând grația și ajutorul Atotputintelui. Și până în ziua de astăzi biserica acesta grandioasă este un adevărat muzeu, plin cu bogățiile artilor frumoase. Tot ce a putut adună poporul venetian în decursul seclilor mai prețios, s'a folosit spre împodobirea și înfrumșetarea acestei biserici, care e atât de bogată și atât de clasică, încât privind-o mai de aproape, afli aici reprezentată arta, în mersul dezvoltării sale în decurs de mai mulți secli; așa, că arhitectii, pictorii și sculptorii, pot să facă în biserica acesta studiul dezvoltării artilor plastice din cursul vremurilor. Căutând în adins atât interiorul, cât și exteriorul bisericii, trebuie să faci concluziunea, că vécurile aici și-au aflat locul, unde să emuleze în producerea și aranjarea capd'oprelor și în edificarea indreznătă a cupolelor.

La prima ochire spre biserică admiri cei patru cai de bronz așezați de-asupra porții principale, cari cândva împodobiau arcul de triumf al lui Nero și Traian în Roma, de unde împăratul Constantin cel mare i-a adus la Constantinopol, și de aici în anul 1204 au fost duși la locul unde se află astăzi. Cât pentru ornament, nu sunt chiar în loc potrivit de asupra porții bisericii. Tot aici pe fațadă se află un mozaic, care reprezintă judecata cea din urmă; în partea dreaptă imbarcarea corpului sântului Marcu în Alexandria și debarcarea lui în Veneția, ambe aceste mozaice sunt din anul 1660; la stânga vești adorațiunea sântului corp dus cu procesiune de Sf. Marcu în vécul al 13-lea. Acest din urmă chip ocupă loc între primele și cele mai vechi mozaice. Pe din afară mai sunt de admirat turnurile cele multe, de o formă de care nu poți vedea la alte biserici.

Intrând în biserică, numai decât stai locului în vestibul său tindă, unde dai peste arcade ornate cu mozaic din vécul al 12-le, cari reprezintă scene din testamentul vechiu, cum sunt: facerea lumii, potopul șcl. Mozaicul de-asupra porții principale e executat pe un carton de al lui Tizian.

Partea superioară a colónelor, cari fără arc susțin vestibulul, sunt de o muncă admirabilă și indreznătă. Indată ce pășești în vestibul, calci pe lepedea de pêtre, pe care a ingenunchiat împăratul Frideric Barbarosa înaintea Pontificelui Alesandru III-le. Reconciliațiunea între pontifice și împărat după lupta dela Segnano a efectuit-o dogele Sebastian Ziani.

Internul bisericii are formă de cruce cu doué cupole grandioase, pe cari sunt o mulțime de ferestri

mici. De-asupra porții ce conduce din vestibul, se află cel mai vechiu mozaic bisericesc din secolul al XI-le, și reprezintă pe P. V. Maria, Sf. Marcu și cei 12 apostoli. Pe păretele stâng vești un mozaic admirabil de frumos, care reprezintă Arborele genealogic al V. Maria. De-asupra arcului ce reprezintă cele doué margini ale corului, stau 6 bas-reliefuri de bronz alui Sansovino, cari reprezintă scene din viața sântului Marcu. Tot aici se află asemenea de bronz 4 evangeliști și cei 4 sf. părinți ai bisericii de Caliar. Acum cu pietatea cunoscută să privim altarul principal, înaintea acestuia stă un baldachin susțiuut de 4 colóne de marmoră, cari din punct de vedere al anticității merită o deosebită atențiune. Pe altar vedem Palad'oro, care din punct de vedere istoric merită să o cercăm și mai de aproape. Lespedea acesta e compusă din mai multe pături de argint și e ornată cu diverse pietre prețioase; o bucată din ea s'a gătit la mandatul lui Petru Orseolo, alta bucată se derivă tot din Constantinopol, din biserica Atotputintelui, și reprezintă posa lui Ioan Comen și a împărătesei Irina; e gătit în stil bizantin și are un preț fabulos. După cum dovedește o inscripție, dogele Dandolo mai târziu a ornat-o cu mai multe pietri prețioase.

În partea dreaptă a naiei bisericii vedem renumitul Baptisteriu, cu un basen de bronz grandios, pe cuverta basenului se află statua sf. Ioan Botezătorul. Lespedea altarului se baptisteriul e cioplită din pêtre de pe muntele Taborului. În partea stângă stă capul sf. Ioan B. așezat pe o pêtre, despre care se țice, că chiar pe aceea ar fi fost decapitat.

Trecând pe lângă celelalte altare și pe lângă sacristie, cari toate sunt tot atâtea capd'opere, să stăm lângă altarul Crucifixului. Aici vedem o restignire, care are următoarea legendă: Crucea acesta cândva era așezată în piața sf. Marcu, unde un necredincios în trecere i-a dat o lovitură cu pumnalul și din acea lovitură numai decât a isbucnit sânge, la ce poporul a erupt în strigăte: minune, minune! Mai apoi cu procesiune fu transportată în biserică, unde i s'a ridicat altarul acesta împodobit cu atâtea bogăție de arte.

Ni-a mai ramas de vedut vistieria Sf. Marcu, care numai luni și vineri dela 12—2 ore e deschisă. Notez într'altel: un vas de cristal, despre care se țice, că conține o mică cantitate din sângele Mântuitorului (sangu prezioso); o colónă de argint, cu o mică bucată din stâlpul flagelațiunii; un potir din pêtre numită «agata», ce conține o părțica din craniul sf. Ioan Botezătorul; sabia dogelui Morosciu; inscripțiuni hierogifice și un amvon, care se țice, că ar fi fost a sf. Maacu, dar în realitate, se pare a fi o catedră episcopescă din evul de mijloc. Ar mai fi de vedut cripta, care înse fiind în reparație n'am putut-o cercă.

Êșind din biserică, în partea dreaptă a vestibulului am mai vedut și monumentul presidentului ultim al republicii venețiane. Maniu, care constă din un sicriu negru-roșu susținut de 4 lei; aici a fost adus nu de mult din Paris.

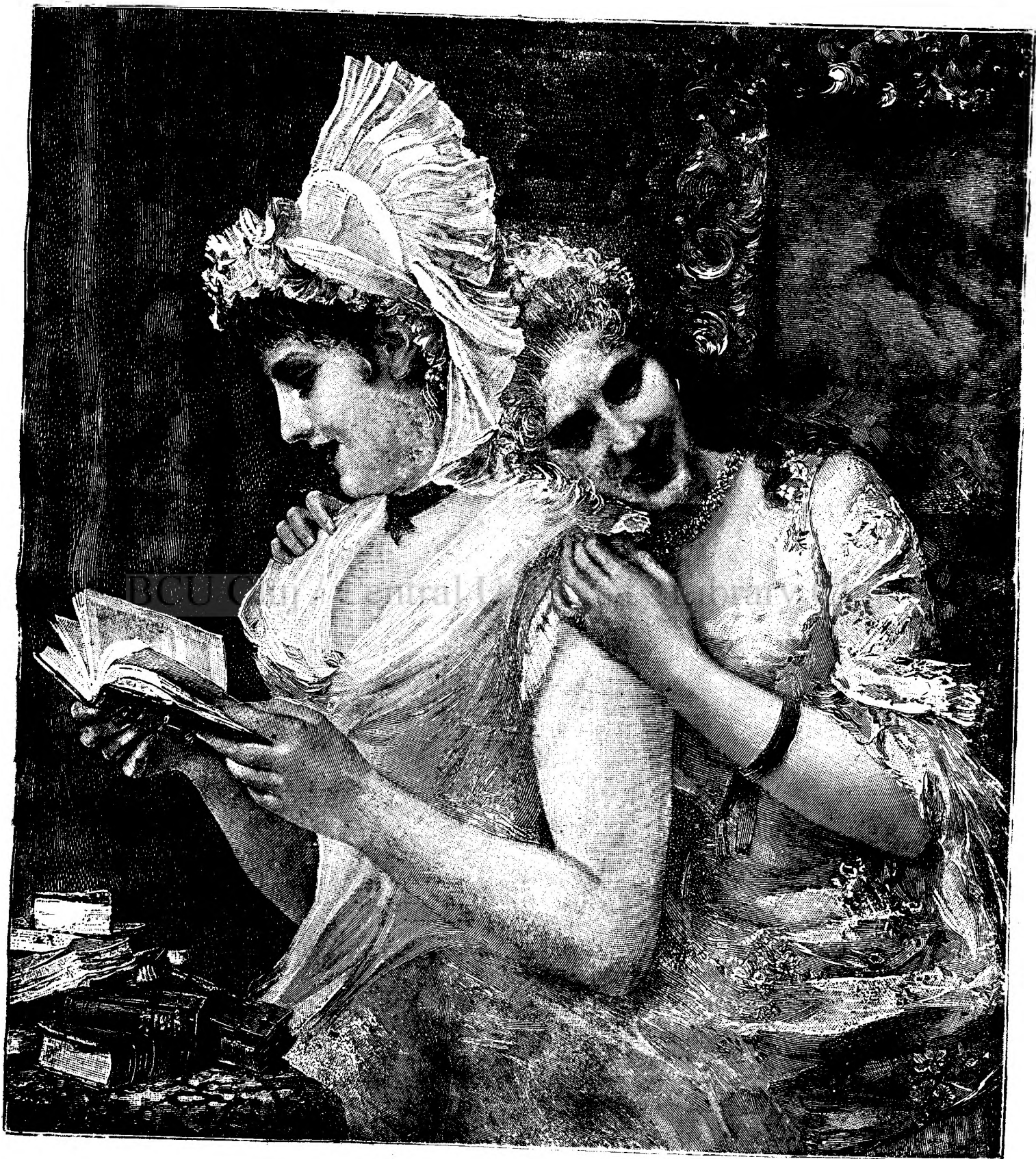
TEODOR BULCU.

Trei lucruri sunt mai espuse schimbării: vremea, gustul și femeile.

*

Din brusture nu se face trandafir, ori cât l'ai udă cu parfumuri.

O carte interesantă.

Nu știi.

Ștăta știi, că ai cuprins
Întreaga mea gândire;
Dar nu știi despre ce-ai învins
De ai ori n'ai tu știre.

Și-atăta știi, că ești privit
Mai sus ca ori și cine;
Dar nu știi decât te-ai gândit
Vr'odată și la mine.

Și știi că vecinic îmi doresc
Să am de tine parte;
Dar nu știi simți tu ce gândesc
De-acolo de departe.

Nu știi, nu știi de-oi mai ave
Și eu vr'odată bine;
Dar știi că totă viața mea
Aternă dela tine.

ELENA.

Logodnicii.

De Maurice Montegut.

U cotele pe mēsa strimțā a unei cārciume din Champs Elysée, într'o sērā de vērā la opt ore, doi prieteni: un soldat și un diplomat, își povestiau visurile, încet își desvēliau dorințele, speranțele lor, liniștiți fiind în sēra aceea violetā și într'o tăcere ore-care impregiau lor.

— Eu, dișe Carol, nu me voi insurā nici odatā... Acuș implinesc treideci de ani, șcii? viitor mareșal. Ei șcii, în cariera mea destul de lungā, n'am intēlnit nici odatā pe aceea care ar semēnā cu visul meu. Am un tip ideal pe care mi l'am creat, un tip de femeie... fisic, căci de rest puțin îmi pasā... Dēcā aș intēlni la vre-o respāntie acest tip, viețuitor, umblānd, vorbind, ia-ș cādē la piciorē sigur de a fi recunoscut, căci, la mintea omului, cā o sā fim făcuți unul pentru altul.

— Ciudat, viitor ministru plenipotențiar, dișe Ludovic la rēndul lui, sūnt urmārit de acelaș vis. Am compus din bucāți multe un tip plastic de femeie, pe care aș iubi-o... cu neputințā, de negāsit, căci māni voi ave tot treideci de ani, și nu mi-am gāsīt încă mār-găritarul...

Și Ludovic se lāsā pe spate în jilt, apoi cu o voce incētā spuse, cā pentru sine ēnsuș ca și cum ar legānā un refren al unui cāntec cunoscut și iubit:

— A mea, idolul, — aceea care nu e nāscutā și nu se va nașce nici odatā — e înaltā, mlādiosā, cu ochii fārā de fund în care dorm taine; cu pērul bogat, nehotārīt, trecēnd dela negru la roș, dupā cum e nopțe sēu di, e totdauna palidā și nu se emoționezā nici odatā, mānile și piciorēle îi sūnt aripi de pasere, o vēd, înaltā, flōre grozavā, și nu pot sā spun... Și de sigur a ta nu-i asā de frumōsā.

Carol dādū din umeri și suflā încet în fumul țigării sale.

— Copil obrasnic, dēcā le-am putē pune alături... A mea e înaltā, cu umerii plini, cu capul ținut în sus și māndru; sāngele roș, boit cu roz pe dedesupt, pielea ei albā de blondā, cu pēr bogat asemenea unor

flacări de aur... Dar vai, nenorocirea e cā nu esistā.

***

În aceeaș sērā în curtea unei monāstiri, sub teii deși, ghemuite în umbra care ascunde, doue fete fōrte tinere și fōrte frumōse vorbiau între ele.

— Un soldat! Izabelo! dișea una speriōsā. Dar resboiul, drāguțā, nu te gāndești?... mai cu sēmā pe timpurile grozave în care trăind... Resboiul... Și dupā ce va plecā bārbatul, departe la măceluri, și tu singurā visānd cā a murit în fiecare nopțe... Cu pērul teu negru-roș și cu ochii tei întunecați, sēmeni cu Minerva, regina luptelor...

De aceea...

Izabela înaltā, suptire și mlādiosā, intreruse pe sōța sa.

— Matildo, ori ce om e nāscut pentru resboi, ori nu-i om! Eroul meu trebuie sā fie un erou... și nlmic n'aprinde privirea femeii ca defilarea armelor sonore, la parade.

Matildo, tu ești blondā și albā, făcutā pentru nepāsare și sōrtā liniștitā; dorești iubirea unui bārbat, sare sā aibā grijā numai de tine; vre-un om din lume, indemānatec la complimente și la glume banale...

— Te înșeli, prietenol Vizez și ce strālucirea viitorurilor frumōse, dar liniștite mai alaltāeri uitāndu-me în oglindā (sā nu spui la nimeni) mi-am gāsīt o mutrā de ambasadorē.

Isabela începū sā rīdā.

Sā ne scoborīm pe pāmēnt ca sā așteptām pe nobilul diplomat din visul teu, și pe resboinicul indrāsneț pe care-l doresc... Veđi, o sā isprāvim în pielea unor doue mocirci, și mai tārđi, sā rīdem amēndoue de amintirea veselā a acestei seri, care se duce...

Peste trei ani, într'o sērā la operā. Prin sāli, căpitanul de dragoni Ludovic de X... se intēlneșce față în față cu intēiul secretar de ambasadā...

— Bunā diua.

— Bunā diua.

— Ce cauți aici?

— Ah! iatā, ceva de sēmā! Me insor, dragā, cu tōte ideile mele, și-aduci aminte!... Și sūnt în loja aceea cu logodnica și familia mea.

Ludovic începū sā rīdā.

— Hotārīt, noi ne urmārim în traiu, dragā, și ne imitām departe, fārā sā șcim. În loja cealaltā, cu trei numere mai departe de a ta, fata aceea e logodnica mea tot cu familia ei. Asta me bucurā cā nu sūnt numai eu, care fac pasul cel mare!

Carol remase gānditor o clipā, apoi începū iar:

— Da, e o intēlnire destul de ciudatā... Și spu-ne-mi, te insori cu visul teu, cu Minerva cu ochii adānci, cu pēr negru sēu roș, dupā ciasuri și timp?

Ludovic oftā.

— Cānd n'ai ce-ți place, trebuie sā-ți placā ce ai... Matilda e blondā, opusul vechiului meu ideal... Dar vieța e făcutā din desamāgiri... nu e asā? Dar tul

— Eu, rostī Carol, a mea Isabelā e ócheșā, grozavā, nu-i de mine. Ce vrei? Trebuie sā te mai lași... Dar ceea ce reese din trecut și present, e cā am gāsīt amēndoi contrariul de ce căutam. Vino, te voi presentā ș-apoi me vei presentā și tu... cum trebuie sā se facā între doi prieteni vechi.

Cei doi tineri se arātārā, se făcū tăcere, apoi un șgomot de presentațiuni. Izabela logodnica diplomatului Carol, mēsūrā cu o ochire pe căpitanul Ludovic cu

uniforma lui cea frumoasă și părù mișcată; el înaintea ei se îngălbeni, zăpăcit. Visul îi eră în față.

Carol turburat sub căutătura Matildei, care-l pri-viá fôrte dulce, simți o lovitură în inimă. Idealul seu, vorbiá, mergea, trăiá pe lume . . .

Și iată ce se vorbi, cu un cias mai târđu când Ludovic și Carol remaseră împreună după eșirea dela teatru.

- Câtă avere?
- Trei sute de mii.
- Ca și a mea.
- Logodnica te încântă?
- A ta te farmecă?
- Nu!
- Nu!

Urmă o tăcere, apoi Ludovic își luă inima în dinți.

— Să fim sinceri! Intêmplarea a făcut reu lucrurile . . . Ți-aduci aminte de vorbele nóstre din séra aceea . . . Sânt trei ani de atunci . . . Matilda e pentru tine, și mie Isabela îmi trebuiește . . . și așa e și părerea lor, sânt sigur . . .

- Si a mea de asemeni.
- Atunci?
- Să schimbăm! propuse îndată adâncul diploma-t: nu-i mare lucru . . . Nici nu ne-am dat cuvântul . . . E încă vreme . . . din fericire!
- Căpitanul strigă, după un oftat:
- Da ici! ne-am înțeles. Și intinse mâna.
- Apoi sférși:
- Veđi, moșnege, e mai bine și mai moral așa, decât să ne punem unul la altul córne după un an de căsătorie . . .

L. V.

S o n e t.

Cobóră gând deștept și ager înc'odată,
 Cuprinde-ți locul iar în capul meu pustiu;
 O, vin! căci vreu de nou durerea să-mi descriu,
 Prin versuri să-mi deplâng vieța sdruncinată.

Se ڊice: lacrima durerea potolește
 Și balsam este ea pe sufletul rănit;
 Pe mine-acest odor de mult m'a părăsit;
 Durerea, dorul inse, în continuu crește.

Dar lacrimi mie-mi sânt și versurile mele;
 Căci când potop s'adun a gândurilor chinuri,
 O dulce mângăere aflu-atunci în ele.

Cobóră gând! căci mult am să descoper încă;
 Căci ah! mi-au rânduit grozavele destinuri
 Ca tot în dor să fiu și în durere-adâncă! . . .

I. M. RITIȘOREAN.

P r o v e r b e.

Cine îți promite un munte de aur, să șcii că n'are nici un gram de plumb. (Polonez.)

Cum e sacul, și peticul. (Românesc.)

La olog să nu te laudi cu cismele. (Turcesc.)

Stricarea dinților.

Stricarea dinților séu *caria lor* se vede chiar la cei mai mici copii uneori; dar mai adesea se constată dela 3—4 ani, atunci când copilul intră serios în regimul alimentar al familiei.

Caria începe de preferință în cele dintéiu măsele.

La început caria se arată ca o pété galbuie negriciósă pe suprafața dintelui; mai târđu, centrul acelei pete se găunoșeză, dând loc la o escavațiune (gaură) mai mult séu mai puțin adâncă și cu fundul negricios.

După ce măséua a ajuns în acéstă stare, începe să devie durerósă ori de câte ori mai ales vine în atingere cu alimente calde séu reci, séu cu substanțe dulci séu acre.

Fôrte probabil caria are ca început o crepătură în coróna măselei care este constituită de smalt, o materie tare și care nu se atacă de acrituri, cum se intêmplă cu fiecare os.

Smaltul corónei dinților, de și atât de tare, este inse lesne de spart și se crepă cu inlesnire când se lovește de substanțe tari și mai cu sémă se crepă sub influența schimbărilor repeđi de temperatură a béuturilor și a alimentelor pe care noi le mănncăm.

Smaltul dinților odată crepat ori cât de puțin, în crepătura făcută pętrund materii acide de hrană, și vin în atingere cu acele părți ale dinților pe cari le atacă acele materii acide séu acre.

Acestea rod de aci înainte dintele, deschid calea invasiunii microbilor, iar părți din hrana remase în măséua găunosă se descompun, se imput și devin storiste, suculentă pentru microbi.

De aci înainte distrucțiá completă, însoțită de dureri, a măselei cariate este sigură.

Pentru prevenire a cariei măselelor, cea dintéi grije a mamelor trebuie să fie să împiedice pe copii de a strînge între dinți substanțe tari, ca sâmburi de fructe, obiecte metalice și să vegheze că în timpul mănncării să nu introducă repede substanțe a căror temperatură este prea deosebită; să bea de exemplu apă rece, după o mănncare caldă, să mănncare perișóre fierbinți cu iaurt rece etc.

Între mănncările cu temperatura prea deosebită trebuie să fie un interval de timp până ce gura-și pierde din ręcéla séu căldura prea mare.

Apoi dinții trebuie scęlați cu ajutorul unei perii móle, după fiecare mész.

O asemenea perie, trecută mai întéiu pe săpun séu pe un praf óre-care, cum de exemplu pânea arsă și pisată, ridică tóte resturile de hrană dintre dinți, cari de alt fel vor intră în decompozițiune, decă rămân în gură.

Un lucru de dorit este ca dinții de lapte séu cari se schimbă să stea în locul lor cât mai mult posibil, căci ei dau direcțiá la eșirea celor permanenți; prin urmare bine este ca chiar dinții de lapte să se ingrigéscă prin plumbuire, ce fac dentiștii, ca să dureze cât mai mult; nu este bine a-i scóte decăt atunci când durerile silesc la acéstă séu când dintele se mișcă prea mult.

A. S.

Cine vré să aibă ce e mai bun, trebuie adese ori să guste ce e mai reu.

Mulțimea judecă omul după vorbe, istoria după fapte.

O istorie de amor.

- Dta ești căpitanul Whealt?
- Eu, ce vrei?
- Dta ești căpitanul corabiei Burton?
- Da, da... eu sînt... dar ce vrei?
- Să me primești între matrozii dtale...
- Pe tine?
- Sigur.

Acela, care se prezentase căpitanului corăbiei Burton eră un tiner mlădios, cu ochi fulgerători și cu o infățișare rezolută.

- Ești tare?
- Ca o cămilă.
- Răbdător?
- Ca un măgar.
- Ai mai fost pe mare?
- Un moment de tăcere.
- Nul...

— Și cu toate acestea vrei să vii până la Sandwich. Călătoria asta de aici din Scoția până acolo ține doi ani!

- Da, căpitane...

Décă fisionomia, lui Joe Fulton nu avea trăsăturile acelea caracteristice marinarilor, cari umblă mult în lungul și latul mărilor, cu toate acestea inse aspectul hotărît, infățișarea francă și leală a tinerului a plăcut foarte mult căpitanului Whealt, care i-a și ȃis:

— Am să te inscriu printre matrozi. Vino pe bord luni dimineața la orele 5. Burton plécă séra la 6. Joe s'a imbarcat.

Singurul seu bagaj eră un cufér mare și foarte greu, care a și fost depus în magazinul de bagaje al vaporului.

La orele 6 precis, Burton a și plecat din portul Plymouth și peste doué ciasuri alergá deja cu totă iuțéla în largul mării.

***

Călătoria vaporului Burton a decurs în liniște. Nici un accident mai interesant.

Mersul eră repede de tot; vaporul care avea 3000 de tone ducea în insula Sandwich tot felul de articole din manufacturia engleză: arme, mobile, stofe, mașini agricole, lucruri de bucătărie, sape, grape, puști, jucării, parfumuri, tablouri mici și ieftine, statuete în teracotă etc

Burton eră încărcat cum se cade și n'avea pe bord decât 20 de pasageri: unii cari mergeau în portul Aden, alții în diferitele porturi meridionale ale Indiei Engleze.

De multe ori în cele 15 ȃile dela începutul voiajului magazinele cu mărfuri au stat deschise.

Inspecțiile bordului, prescrise de regulamente nu erau de loc făcute. Căpitanul Whealt se ocupá numai de iuțéla corăbiei sale, care în scurt timp a ancorat în portul Said unde a depus niște cărbuni și a plecat iarăș repede spre Mar Rosso.

Marinarul Joe Fulton se purtá minunat de bine. Eră curagios în ȃile furtunóse, foarte abil la manevrare, activ, inteligent... în sfêrșit băiat de trebá.

În orele sale de odihnă el se suiá pe scara catar-

gului și priviá departe, departe pe întinsul mării și vaporul fugiá înainte alunecând ca o nălucă pe adâncile și nestatornicele valuri.

Nóptea nu dormiá decât foarte puțin și atunci îl auȃiai suspinând și vorbind aiurea; apoi se deșteptá îndată, alergá sus pe scara de lângă catarg și priviá departe, departe...

***

- Căpitane, când ajungem la Aden?
- Măne nópte, Joe, decá n'o fi furtună.
- Mulțumesc, căpitane!

În nóptea următoare Joe își perduse totă răbdarea și nu putea să dórma de loc; umblá de colo până colo, ba pe bord, ba se suiá pe scară, ba se repediá în fundul cabinelor până în momentul, când s'a dat semnalul: uscat.

La orele 11 nóptea, după o călătorie fericită Burton a ancorat iaaintea portului Aden.

Peste doué ore, o șalupă a condus la țerm câțiva pasageri și pe unii matrozi de pe vapor.

Burton trebuiá să stea acolo 3 ȃile și se șcie că, marinarilor nu le place apa, când stau în porturi.

Joe Fulton a fost cel dintéiu care a sărit pe uscat.

***

... A treia nópte — o nópte întunecósă, — se vedea o șalupă mergénd repede spre Burton.

Ajungénd lângă vapor, doué persóne au sărit repede pe bord; peste câteva ciasuri coșul vaporului a început să dea fum, semn că e pe plecare.

La orele 8 dimineața Burton a plecat din portul Aden, după ce a salutat cu bandiera toate corăbiile de comerț, ce se aflau în număr foarte mare în acel port indian.

Pe la amiez, căpitanul Whealt, ca de obicei, s'a scoborit în cabine ca să insemneze numele pasagerilor noi.

El dá de doi indiviȃi necunoscuți urmați de alți patru.

Se înțelege că nu-i cunoșcea de loc.

Toți purtau redingote negre.

— Căpitane Whealt, — ȃise Joe Fulton cu voce rezolută, — cu permisiunea dtale marinarul se transformá într'un pasager al vaporului Burton. Dta reprezintá pe bordul acestei corăbii autoritatea divină și omenescă; de aceea te rog să înregistrezi actul meu de căsătorie.

Bêtrânul căpitan remase înmărmurit. Își perduse cumpétul, de și eră englez. Pe urmă reculegéndu-se, ȃise:

— Ei, ce vrei?

— William Joe Clerk, conte de Sarthingam, ve rógá să-l cununați cu Mary Wheastone din Aden, care uite e de față.

Căpitanul înțelese totul. După un gest a lui cu toții s'au dus într'o cabină din fundul corăbiei și acolo, în față tuturor marinarilor s'a înregistrat și s'a copiat în catastiful vaporului actul de căsătorie.

Erau patru martori subscriși.

***

Astfel s'a sfêrșit un roman de amor început la Glasgow și sfêrșit... pe mare.

Contele Clerk se amoresase de tinera și frumoșa Mary, fíca unui proprietar bogat. Neputéndu-se căsătorí, fiind că nu se invoiau părinții, ea — cu invoiera

lui, — a fugit taman la Aden și el s'a imbarcat ca un matroz pe corabie și a întâlnit-o acolo.

Escentricitate engleză!

Ei au călătorit fericiți doi ani de zile pe corabia Burton.

SORA DURMA.

Sufragiul universal al «Familiei».

Sosind serile lungi, ne luăm voia să oferim cetitorilor și cetitorilor un subiect de meditațiune.

Le propunem să ne răspundă la întrebarea:

Ce este fericirea?

Respunsurile sânt a ni se trimite până la 1/13 novembre, semnate cu numele adevărat ori fictiv.

Definițiunile, care trebuie să fie scurte, se vor publica apoi toate de odată într'un număr al foii noastre.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

P. S. Aurelian. Eminent bărbat de stat, distins economist național și profesor, vechiu membru al Academiei Române. Iată pe scurt titlurile de frunte ale bărbatului, al cărui portret îl publicăm în fruntea foii noastre.

P. S. Aurelian s'a născut la 12 decembrie 1833, în România, județul Olt, comuna Slatina, unde părințele seu a venit din țera Făgărașului.

A studiat întâiu în școala din Slatina, gimnaziul în București la Sf. Sava; apoi s'a înscris la facultatea de drept, unde inse a făcut numai doi ani. S'a căsătorit și la 1856 s'a dus în Franța la Grignon unde urmă cursul de agricultură și unde fu cel dintâiu între toți colegii sei.

Rentors în patrie la 1860, a fost numit profesor de științele naturale la școala de agricultură dela Panteleimon, unde puse temelul unei adevărate școle terpetice de agronomie.

Dela 1860—63, pe lângă profesorat, lucrează în ministeriul de agricultură, unde înființează secția anume agricolă, se numește în fruntea ei, într'aceste ajunge și director al școlii numite, scrie o mulțime de articoli prin diare și reviste, apără interesele economice ale României, prin mai mulți articoli publicați prin diarele franceze.

Dela 1861—3 scôte «Monitorul Comunelor» diar de agricultură practică pentru popor.

La 1867 guvernul român îl trimite la espositia dela Paris, unde se alege membru în juriul secției agricole, iar juriul îl alege raportorul seu, însărcinare de care s'a achitat cu atâta demnitate, încât Napoleon III i-a conferit crucea legiunii de onóre.

La 1869 scóse la București: Manualul de agricultura practică pentru școlile primare; la 1874: ediția a doua a Catehismului de economie politică; la 1875 scóte lucrarea «Țera noastră», în care tratéză toate isvórele de bogăție ale României. Tot în acest an publică «Bucovina» descriere economică.

La espositia dela Viena, trimis oficial din partea guvernului român, se alege vicepreședinte al juriului internațional și obține ordinul Crucea lui Francisc Iosif.

Intr'aceste școala de agricultură se mută dela Panteleimon pe domeniul Ferestreu lângă București, unde

Aurelian i dete o desvoltare mai mare și o numi Școala centrală de agricultură și silvicultură.

La 1876 fondéză diarul «Economia Rurală»; la 1877 fu numit ministru de agricultură, comerț și lucrări publice.

De atunci a luat parte foarte activă în viața politică. A fost mai de multe ori ministru, deputat și senator; totdeauna inse principalul seu teren de activitate a fost terenul economiei politice, pe care ș-a câștigat merite mari.

Activitatea sa literară-științifică a fost recunocută și de Academia Română, care l'a ales membru în secțiunea științelor la anul 1871.

O carte interesantă. Sânt surori. Una măritată, cealaltă fată fecióră și petrece la soro-sa.

Intr'o diminéță librarul a trimis spre vedere cărțile cele mai noue. Nevésta începe să frunzărescă una și citește din ea niște pasage foarte interesante. Soro-sa își inclină capul pe umerul ei și ascultă cu plăcere cartea interesantă. O adevărată desfătare sufletescă.

Ilustrațiunea e copiată după tabloul picturului F. Andreotti.

LITERATURĂ și ARTE.

Șciri literare și științifice. Dl Gheorghe din Moldova, cunoscutul poet liric, a dat sub tipar un volum din poesile sale. — Dl Gr. Mărunțeanu a publicat la București un volum nou, intitulat «Deputat cu ori ce preț». — Dl dr. Dimitrie Onciul, profesor la Cernăuți, a luat concediu pe anul școlar curent, pentru ca să pótă face studii și cercetări istorice. — Dl Gr. G. Păncescu va pune în curând sub presă la București volumul al treile din lucrarea sa asupra «Obligațiilor». — Dl N. D. Spineanu a scos de sub tipar la București un volum intitulat «Dicționar Geografic al județului Mehedinți», lucrare premiată de Societatea geografică română. — Dl Th. Burada, cunoscut prin cercetările sale asupra românilor, plécă peste câteva zile în cercetări etnografice în Silesia și Pocuția — Dl Z. C. Arbore va publică în curând la București, primul volum din amintirile sale, sub titlul «Temniță și exil».

Pictorul Nicolae Bran, de origine din Selagiu, care a studiat la München, Roma și la Paris, iar astă primăveră a espus mai multe pânze la espositia artiștilor români la București, s'a stabilit pe un timp mai lung la Brașov, (strada Mihail Weisz nr. 31.) Aflăm din «Gazeta Transilvaniei», că tinerul pictor lucrează acuma la un tablou pentru viitoare espositie din Paris. În acest scop a petrecut mai mult timp la Zernești, unde a făcut mai multe studii de peisagiu și de unde s'a întors zilele trecute la Brașov.

Un nou roman tradus. Literatura noastră atât de săracă în romanuri, se va înmulți în curând cu o nouă traducțiune de roman. Dl Ioan Sonea, preot gr. ct., publică invitare la abonare pentru romanul istoric «Ben Hur» de Lewis de Wallace, care atât în originalul englez, cât și în traducerea germană, a fost primit cu cea mai mare căldură. Abonamentul de 2 fl. 50 cr. este să se trimită la tipografia A. Todoran în Gherla.

Dicționarul Geografic al județului Mehedinți, de N. D. Spineanu, pe care îl anunțăm mai sus între Șcirile Literare, ne-a sosit; inse tocmai la încheierea foii noastre. Vom reveni în nr. viitor, căci este o lucrare de valóre.

TEATRU și MUSICĂ

Știri teatrale și musicale. *Baritonistul român Popovici*, actualmente membru al operei germane din Praga, care a cântat cu mare succes în vîra trecută la Bayreuth, a fost invitat la opera din Budapesta, înse a respuns, că astăzi un român nu pòte să cînte la Budapesta. — *Baritonistul Trăian Mureșian* va da în érna acésta concerte prin mai multe orașe din Ardeal și din Ungaria. — *Di Jules Claretie*, directorul Comediei franceze, care ș-a dobândit drepturi neperitòre la recunoșcința tuturor artiștilor români duși la Paris spre a-și completá studiile în arta dramatică, a fost distins de regele Carol cu ordinul Coróna României în gradul de mare ofiter.

Opera română din București. Direcțiunea Teatrului nostru Național a angajat — scrie «Tera» — pentru opera română pe dna Gemma Bellincioni, rivala recunoscută a dnei Patti și care de cîtva timp înlocuiește pe marea cântăreță în lumea musicală. Asemenea a angajat și pe dl Robert Stagno, unul din cei mai mari tenori ai secolului nostru. Acești doi artiști sînt angajați pentru trei reprezentații și vor jucá în zilele de 23, 26 și 30 noiembrie. Direcțiunea Teatrului Național le-a oferit 6000 lei pe sérá. Dna Bellincioni și dl Stagno vor cîntá în piesele: Faust, Traviata și Lucia.

Universitarii români din Budapesta s'au intrunit în 4 octombrie la o sérá de cunoștință, eare s'a serbat prin o ciná comună, sub presiul dlui Ispravnic student în drept, fiind cantores loci dnii I. Chendi student în filosofie și T. Cornea student în drept, contrapunct dl A. Nedelco. Intéiu toți au cîntat «Deșteptă-te Române!» Apoi luá cuvéntul dl R. Cupariu, student în filosofie, vorbind despre datorile tinerimei; după care studenții Cornea, S. David și M. Brădicean au cîntat doine populare; iar dl R. Cupariu intoná Marseillesa franceză. Atunci se dete cuvéntul dlui Al. Nedelco, student de drept, care vorbi despre însemnătatea poporului ca factor în lupta noastră. S'a cîntat «Buciumul», după care stud. M. Brădicean a ăis monologul «Niță Paingen» de dl Coriolan Bredicean. Dl G. Barđoși a atras atențiunea asupra martirilor români. Dl Aurel Ciato, student în drept, a declamat poesia «Dormi în pace» de Al. Vlahuță; iar stud. în drept dl V. Moldovan a declamat poesia «Noi vrem pămént» de Coșbuc. Dl P. Cupariu închiná pàharul pentru familiile române; dl N. Manoi, student în drept, salutá pe studenții noi, iar în numele acestora respunse dl Valeriu Moldovan. S'au cîntat mai multe cîntece naționale.

Opera italiană la București. La 15/27 octombrie se vor începe în sala Teatrului Lyric reprezentațiile trupei de operă italiană. Trupa se compune din prima donele soprane: Dna Edvige Malpieri, dra Lucreția Ștefănescu, dra H'jorck Beatrice și dra Sangiorgi. Mezzo-soprane și contralte. Dra Petich Maria, Ida Fernariv, Nely Sgarzi și Törchi Maria. Tenori primi: Sottocornolo Enzo, Godini Gius, Castaldi Eurico. Baritoni: D. Guarini Ferdinando, Fiesoli Pietro, Babischoff Nicola. Basi: Gandolfi Etorc, Foliri Boesmo Francesco. Roluri secundare: Dnele Petrovici Ginewa, Geli Conceta, dnii Petrovici Marcelo, Geli Francesco, Pane Fortunato. Repertoriul. Opere noi: «Manou Lescaut» de Massenet, «Zuma» de Fornari, «Guarani» de Gomez și «Luiza Miller» de Verdi. Opere vechi: «Pagliacci» (Leoncavallo). Cavaleria rusticana, Faust, Mignon, Pescatori di perle, Carmen, Gioconda, Ernani, Ballo in Maschera, și altele din repertoriul cunoscut.

Concertul baritonistului Mureșianu la Blaș. Dl Traian Mureșian, baritonistul nostru aplaudat în multe părți, a dat la 3 octombrie n. un concert și la Blaș. Programa a fost următòrea: Partea I. 1, Massenet. Aria Regelui Lahore, dl Mureșianu. 2, Coșbuc. (Declamațiune.) «Noi vrem pămént», dșóra Sântion. 3, a) Flondor. Somnoròse păserele. b) Meyerbeer. Aria cea mare din Africana. Dl Mureșianu. 4. a) Tănăsescu. După tine rătăcind. b) Decker. M'ai iubit. Dna Deac. Partea II. 5, a) Schelletti. Ce te legeni codrule? b) Lassen. Ich hatte einst ein schönes Vaterland. Dl Mureșianu. 6, Declamațiune. Dl Prodan. 7, a) Paderewski. (Menuet.) b) Mureșianu. (al 2-lea) Potpuriu românesc. Dșóra Bréndușianu. 8, a) Mureșianu. Eu me duc, codrul remâne. b) Mozart. (Cavatina.) Bărbierul de Sevilla. Dl Mureșianu. Concertul a fost bine frecventat și a mulțumit pe toți.

Concertul dlui Mureșianu la Orăștie. Baritonul nostru dl Traian Mureșian va da, cu grațiosul concurs al dómnei ** al dșorei Melania Bréndușianu și al dlui Iacob Mureșianu, duminică în 14 octombrie, concert în sala otelului «Csösz» din Orăștie. Programa: Partea I. 1. Verdi. Aria și Caballetta din Ernani. Dl Mureșianu. 2. a) Lassen. Ich hatte einst ein schönes Vaterland. Dl Mureșianu. b) Denza. Ochi Albaștrii. Dl Mureșianu. 3. a) Ascher. Capriciu din Traviata. Dșóra Bréndușianu. b) Mureșianu (al 2-lea.) Potpuriu românesc. Dșóra Bréndușianu. 4, Meyerbeer. Aria cea mare din Africana. Dl Mureșianu. Partea II-a. 5. Declamațiune. **. b) Denza. Am vėđut-o. Dl Mureșianu. 6. a) Helmund. Warnung. Dl Mureșianu. 7. a) Pederwsky. (Menuet.) Dșóra Bréndușianu. b) Mureșianu. Olténca. Dșóra Bréndușianu. 8. a) Mureșianu. Eu me duc, codrul remâne. (Căntec popular.) Dl Mureșianu. b) Mozart. Bărbierul de Sevilla (Cavatina) Dl Mureșianu.

Lăutarii români la Petersburg. În véra trecută orchestra de lăutari români sub conducerea violinistului Savu Pădurean din București au cîntat cu mare succes în Petersburg. Diarul rusc «Novoje Vremja» scrie cu mare entusiasm despre debutul musicanților români. Lăutarii români, scrie numitul diar, cîntá cu foc și jocul acesta se transmite auditorului. Sentimentul, de care sînt animați ei, se comunică publicului și-l mișcă vrénd nevrénd. Orchestra românescă produce niște efecte excepționale de originale». În urmarea succeselor din Petersburg, Pădurean și orchestra lui au fost chiamiți să cînte și la seratele marilor duci, ba a dat un concert și în palatul Peterhof în fața țarului și a curții sale, unde a fost fòrte călduros aplaudat. Pădurean a dat în urmă un concert la Petersburg, în folosul săracilor de acolo, pentru care guvernatorul orașului i-a adresat călduròse mulțumiri.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Congresul studenților români la Constanța a fost mai mare decăt cele din anii trecuți. Au luat parte peste 400 de studenți români, printre cari se aflau și 30 de studenți din Transilvania și părțile ungurene, precum și 26 de studenți bucovineni, ba și Basarabia a fost represintată. În ședința primă s'a făcut alegerea președintelui; a eșit ales, cu majoritate de 1 vot, studentul G. Ștefănescu-Góngă, după cum arătarăm în nr. trecut. În ședința a doua s'au cetit depeșele de felicitare, apoi dl Ilie Ighel ș-a ținut conferința anunțată și de noi. În ședința a treia studentul Dragomir din Iași ținú o conferință intitulată «Datoria noastră»; apoi se

duseră toți la monumentul ridicat de guvernul francez în amintirea eroilor francezi căzuți în rebelul Crimeei; acolo președintele G. Stefanescu-Góngă ținu o cuvântare și depuse o cunună pe monument, la acesta manifestatiune respunse consulul francez prin niște termeni foarte călduroși. Sêra se dete un concert. În ședința a patra s'a discutat cesțiunea națională, sub presiunea dlui Axente, licențiat în drept. Dl Nicolae Brânzeiu a cetit raportul despre activitatea comitetului național studentesc în decursul anului. Apoi s'au trimis depeșe de mulțumită tuturor bărbaților mai însemnați din Europa, cari au apêrat cauza națională română, una în deosebi lui Gladstone, apoi o adresă și un album osânditorilor din Seghedin și Vaț și s'a ales o deputatiune de 5 membri, care să mêrgă la Seghedin spre a le prezentă presedintelui dr. Ioan Rațiu. S'a mai trimis o depeșă bărbaților cari au susținut cauza națională în parlamentul român. Dșorele studente dela universitatea din Iași au trimis o depeșă de felicitare dșorelor române din Sibiu. S'a decis ca pe 1896 să se convoce la București un congres internațional studentesc. Apoi s'au dus cu toții la statua lui Ovidiu, unde studenții de dincôce au depus o cunună. În ședința din urmă s'a hotărît, ca viitorul congres să se țină la Câmpulung. Apoi s'au intrunit toți la un banchet de adio, la care a luat parte și prințul Grig. M. Sturza, președintele de onôre al congresului.

Universitarii români din Cluș a u serbat la 5 octombrie sêra lor de cunoștință în grădina Stadler. La serbarea acesta au luat parte vr'o 60 de ênși. Studentul universitar Titus Pop a salutat pe cei noi, iar în numele acestora a respuns studentul în drept dl Iustin Pop. Au fost de față și dnii dr. Silași, dr. Isacu, dr. Ilea, Podôba și capelanul Raț. Serata a imprimat tuturor suvenirii plăcute.

Nici un cleric oradan la Blaș. Aflăm din «Unirea» dela Blaș, că în seminariul teologic de acolo în anul acesta pân' acuma nu s'a trimis nici un alumn din diecesa Orădii-mari, care de câțiva ani trimitea câte 2—3. Nu șcim care e motivul acestei schimbări suprinzătoare, sperăm înse că aceea se va repara în curênd, căci este în contradicere cu interesele nôstre bisericesti-culturale, de care totdeauna și mai cu sêmă acuma trebuie să ținem sêmă.

Fundațiune nouă în Bucovina. Dl Ioan Gribovici, paroc gr. ort. din Stanesti pe Siret împreună cu soția sa dôamna Eufrosina Gribovici, pe lângă fundațiunile de până acum, au mai înființat o nouă fundațiune de 500 fl. în memoria repausatei sale fiice Sinclitica. Fundațiunea s'a încredințat administrării «Societății Dômnelor Române din Bucovina». Hotărîrea fundatorilor este ca interesele anuale ale fundațiunii să se trimită filialei Societății Dômnelor Române din Siret, spre a cumpêra haine pentru cel puțin doue copile dela șcôla primară din Siret, cari se vor împărți în ajutorul Iordanului (diua Sinclitichiei).

Adunări învățătorești. La Boița lângă Sibiu pe eri vineri și pe astăzi sâmbătă s'a convocat adunarea generală a Reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibifului, sub presiunea dlui dr. P. Șpan vice-presedinte, secretar dl I. Popovici. În programa lucrărilor este și o prelegere teoretică și practică de dl Dumitru Lăpêdat, învățător în Seliște, despre exercițiile de stil în șcôla populară. — **Adunarea din Timișoara** a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din tractul Timișorii, care trebuia să se țină la 11 oct., a fost interzisă de poliția de acolo.

C E N O U ?

Hymen. Dșora Elena Florian, escelenta pianistă mult aplaudată în concerte, fiica dlui Ioan Florian președintele tribunalului din Odorheiu-secuiesc, s'a fidanțat cu dl Ludovic Eitl, locotenent în regimentul 82. — **Dl Andrei Horvath**, preot gr. or. în suburbiul Veneția al Orădii-mari, la 2/14 octombrie se va cunună în Oradea-mare, cu dșora Elena Serb, fiica dlui Nicolae Serb, notar comunal în Chitighaz.

Știri personale. Dl Patriciu Barbu, unul din condamnații în procesul pentru Mamorand, făcându-și pedepsa sa de doue luni, la 27 septembrie a părăsit închisôrea de stat din Vaț. — **Dl Aurel Pop**, subjudec în Jibou, a fost numit subprocuror la procuratura din Oradea-mare.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul Sibiu* are să țină adunarea sa generală la 9/21 octombrie în Ocna-superiôră. — *Despărțământul Zerneșci* se va intruni în adunare generală în comuna Vlădeni la 19/31 octombrie sub presiunea dlui Nicolae Găroiu, secretar dl Ioan Strevoiu.

Procese de presă. *Vulturul* din Oradea-mare a avut mercuri la 10 l. c. al doile proces de presă, la tribunalul cu jurați din Oradea-mare. Procurorul a încriminat trei versuri: Rugăciunea, Tatăl nostru și Oda. Pentru primul și al doile, redactorul răspundător dl Iustin Ardelean, a fost achitat unanim; pentru al treile cu 8 voturi contra 4. În urmarea acestui verdict tribunalul a achitat pe acusatul. Procurorul n'a dat cerere de nulitate. Apêrătorul a fost dl avocat Nicolae Zigre. — **Dl Septimiu Albini**, unul din acușatii în procesul pentru Memorand, asta-primăveră neputênd fi judecat cu ceialți, din cauza bôlei sale, a fost condamnat la 9 oct. de tribunalul cu jurați din Cluș la închisôre de stat de doi ani și 1/2. Condamnatul a dat gravamen de nulitate. — **Tribuna** a avut la 2 octombrie un nou proces de presă, iarăș pentru o scrisôre de aderință dlui A. C. Popovici și semnată de dnii Halița și alții din România. Aceștia neputêndu-se urmări, s'au tras în judecată redactorul răspundător A. Baltes și girantul tipografiei I. Popa-Necșa. Amêndoi au fost condamnați unanim. Tribunalul a judecat pe A. Baltes la 3 luni de temniță ordinară, pe I. Popa-Necșa la 2 luni, avênd amêndoi să plătescă și spesele de 34 fl. 63 cr. Din cauțiunea «Tribuna» s'a confiscat 500 fl. — **Procesul «Dreptății»**, care eră să se pertracteze la 11 octombrie, s'a amânat din cauza bôlei dlui redactor răspundător dr. Valeriu Branișce.

Jubileul nunții părechei regale române. La 3/15 novembre se vor implini 25 de ani dela cununia regelui Carol cu regina Elisabeta. Cu ocaziunea aceea se va arangia o vestivitate mare. Afară de numeroșele cadouri, ce se vor oferî suveranilor, clerul român, la inițiativa mitropolitului primat a luat dispoziții a bate o medalie comemorativă.

Damele române din Cluș asemenea au trimis dlui V. A. Urechia o adresă de felicitare pentru apêrarea causei române. Adresa e semnată de dômele: Ida Ilea de Csato, Ana Roșescu, Elisa Isacu, Ana Laslo, Silvia Laslo, Elena Nemeș, Elisa de Botta Colceriu, Mariți Nasta, Susana Truța, Aurelia Ianchi, Ana Pop n. Lemeni.

Știri parlamentare. *Dieta* ș-a renceput ședințele; ministrul de finanțe a prezentat bugetul anului viitor, cu un escedent de 18 milioane. — *Delegațiunile* ș-au nicheiat ședințele, după ce au votat tôte pretențiunile mi-

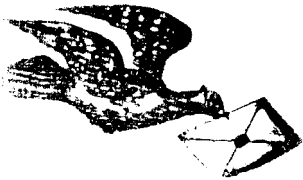
nistrului de resbel comun. Atât in delegațiunea ungară, cât și in cea austriacă, s'a discutat și cestiunea română; in delegațiunea austriacă doi delegați au desaprobat politica șovinistică maghiară. — *Casa magnaților* a desbătut in zilele din urmă următoarele proiecte de legi: pentru liberul esercițiu religiunar, pentru recepțiunea religiunii israelite, pentru creșcerea religioasă a copilor și pentru matriculele de stat. Cele doue dintei, la a căror discuțiune au luat parte și mitropolitul Miron Romanul și episcopii Ioan Mețian și Nicolae Popea, s'au respins; cele din urmă s'au votat cu mici majorități. Dintre episcopii români au absentat numai cel din Gherla.

Știri militare. Au mai făcut esamenul de oficeri in rezervă și următorii voluntari: la regimentul de infanterie 31, George Iuga, Octavian Popescu, Radu Ardelean, F. Bardoși; la reg. de inf. 82 George Papuc; la reg. de inf. 2, Const. Pădure.

Cronică mică. *Țarul*, după afirmațiunea diarelor, este in cele din urmă, bóla-i incurabilă pôte să producă in ori ce moment catastrofa. — *Japonezii* invingători inaintéză repede spre Pecking; cine pôte, fuge de acolo. — *Sultanul* a dat ordin să se creeze șapte regimente noue de cavalerie. — *Un ministru la dubă* e lucru rar. Dl Kinderlin, ministru al Prusiei, la Hamburg s'a apucat să se bată la duel cu un diarist; din această cauză escelența sa va face patru luni de inchisór.

Necrolog. *Inmormântarea lui Emanoil Donici*, mare proprietar in județul Bacău, a carui mórte o anunțarăm in nr. trecut, s'a sevêșit in săptămâna trecută joi la 22 septembrie (4 octombrie) in Iași. Densul a lăsat prin testament olograf intréga sa avere pentru Academia Română; această a fost represintată la inmormântare prin dl D. C. Ollănescu, carele in numele Academiei a depus și o corónă splendidă de flori pe mormântul mortului. Averele lăsată de repositul Emanoil Donici din Bacău Academiei Române se urcă la 600.000 lei. E probabil, scrie «Timpul», un proces in tre moștenitori și Academie.

Poșta redacțiunei.

Pecatetele părinților este o nesfêșită adunătură de vorbe fără nici un mieș. Astfel de lucrări trebuie să conțină niște idei profunde, ori să se presinte intr'un sbor poetic innalt. Dta, ne dai o prosă rimată sêrbédă. Sonetul inchepe bine, dar sfêșitul n'are nici o legătură cu inceputul.

Suceva. Mulțumim. Se va publică in luna viitoare, după terminarea schițelor inchepute acum.

Dni G. M. Nu ne-am mirat de loc. Un om corect, decă primeșce o fôie regulat, respunde și abonamentul.

Strada regală 17. Credem că ai primit rândurile noastre.

Calindarul săptămânei.

Domineca a 19-a după Rosalii. Ev, 2 dela Luca, c. 6, gl. 8, a inv. 6.

Ziua șept.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele.
Duminecă	2 Cıpr. și Iustina	14 Calist	6 19 5 13
Luni	3 S. Mart. Dionisie	15 Teresia	6 20 5 11
Martı	4 Mart. Ieroteiu	16 Gallus	6 21 5 9
Mercuri	5 Mart. Charitina	17 Hegwig	6 23 5 7
Joi	6 † Apost. Toma	18 Luca Ev.	5 24 5 6
Vineri	7 Mart. Serghie	19 Ptolomeus	6 26 5 4
Sâmbată	8 Cuv. Pelagia	20 Wendelin	6 27 5 2

Proprietar, redactor respunșător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG ORADEA-MARE

UMOR și SATIRĂ.

Anunțuri curioșe.

Iată doue anunțuri culese din foile americane:

In «Jamestown Advertiser»:

«După doi ani de o uniune fericită, bărbatul meu s'a decls a se spênșurá. Cum imi este imposibil de a dirigiá singurá marea mea fermă și de a face să lucreze cei doue sute cincideci și șepete de lucrători, caut un bărbat pe care esemplul prodecisorului meu să nu-l inspăimante.

«May Grevey Jacksonville».

Și in «Louisville Gazete»:

»Mary Allen Green are durerea de a anunțá amicilor și cunoscuților sei mórtea scumpului ei bărbat Fred Allen-Green. In urma acestui deces prematur, tinêra și inconsolabila vêduvă devine moștenitóra unei frumoșe ferme și ufe averi de treideci și opt de mii de dolari».

O scenă intre doi soți.

— Blăstemată să fie ziua aceea in care m'am cunoscut cu tine, strigă bărbatul cătră dulcea lui jumătate.

— Pentru ce, reule, respunde soția cu liniște, blăstemi ziua cununiei noastre? Acéstă și a fost cea mai fericită din câte am trăit impreună.

Judecătorul. — Asta- a doua órá când ești dat in judecată pentru furt. Nu te poți astempêrá? Uită-te la Mână-lungă . . . erá cel mai vestit pungaș și acum s'a liniștit și trăeșce cinstit in lume! Fă și dta așá.

Pungașul. — Ei, dle judecător, procură-mi ocașia să pun și eu mâna pe vre-o 50.000 de franci și atunci o să veđi că o să me las de hoții și o să incep o altă viață.

Avis abonașilor.

Treiluniul iuliu-septembrie s'a incheiat cu nr. trecut. Rugăm pe toți aceia, ale căror abonamente au espirat, să binevoeșcă a le innoi de timpuriu, căci abonamentele sânt a se plăti inainte.

Cu asta ocașie ne adresăm și cătră aceia cari n'au plătit nici pentru trecut, să-și facă datoria. Dela toți ómenii corecți putem să pretindem atâta, că decă primesc fôia, să și respundă abonamentul ei; căci a o primı și cetı regulat, dar a nu plăti, de sigur nu este lucru cinstit.

Cei ce țin să aibă fôia noastră, respundă costul regulat inainte, căci este mai ușor să plăteșcă unul câte 5—10 fl., decă să plătim noi pentru toți deodată sute de florini; iar cei ce nu vor să fie considerați ca abonași, să ne inapoieze numarul acesta ca să-i ștergem din registrele noastre.